

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه الزهرا (س) شهرستان شیراز

تحقیق درسی سطح ۲ (کارشناسی)

عنوان :

راهکارهای مهر و تفاهم در زندگی زناشویی

استاد راهنما:

سرکار خانم رضوی

پژوهشگر:

معصومه پوشه

زمستان ۹۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه الزهرا (س) شهرستان شیراز

تحقیق درسی سطح ۲ (کارشناسی)

عنوان :

راهکارهای مهر و تفاهم در زندگی زناشویی

استاد راهنما:

سرکار خانم رضوی

پژوهشگر:

معصومه پوشه

زمستان ۹۴

تحمیدیه

پروردگارا:

برای پدر و مادرم توفیق روز افزون خواستارم چرا که نمی توانم مویشان را که در راه عزت من سفید شده بیاورم و نه برای دست پینه بسته شان که ثمره ی تلاش برای افتخار من است، مرهمی دارم.
پس توفیق ده که هر محطه ی سگزرار باشم و جز در راه خدمت به آنها و خلق قدم برندارم.
پس و تائیس خدای عزوجل که آثار قدرت او بر چهره روز روشن، تلبان است و انوار حکمت او در دل شب تار، درخشان.

تقدیم

تقدیم به روح پاک پدرم که عالمانه به من آموخت که چگونه در عرصه زندگی، ایستادگی را تجربه کنم و به مادرم، دیای بی کران
فداکاری و عشق که وجودم برایش همه رنج بود و وجودش برایم همه مهر و به همسرم، اسطوره زندگی، پناه محبتی و امید بودم و به آقای
خوبی که با ظهورش خوبی باطلوع و بدی باغروب خواهند کرد.

تشکر

از استاد کرامی ام سرکار خانم رضوی بیار ساسکذا رم به دلیل یاری ها و راهنمایی های بی چشم داشت ایشان که بسیاری از
سختی ها را بر ایمن آسان نمود.

فصل دوم

راهکارهای درمانی

۴-۲-۱- اصل تکریم و ملایمت

تکریم در لغت به معنای حرمت نگه داشتن، و بزرگواری شمردن و گرامی داشتن است و در روابط خانوادگی به صورت گرامی داشتن یکدیگر و حرمت هم را پاس داشتن و ارج نهادن به یکدیگر و قدر دانی و تمجید و تحسین هم و سپاسگزاری از یکدیگر جلوه می یابد. در زندگی مشترک، شاید رعایت کامل آداب امکان پذیر نباشد، ولی وجود احترام متقابل، اصلی اساسی است.^۱ هرچه آدمی در مراتب انسانی بالاتر باشد و از ویژگیهای کمالی بهره مندتر، باهمسر خود با کرامت تر رفتار می نماید. پیام آوران الهی که در مراتب و کمالات انسانی به برترین درجات دست یافته بودند، بیشترین کرامت را نسبت به همسر خود روا می داشتند. در سایه سار تکریم همه جانبه است که خانواده سالم، معنا می یابد و روابط اعضای آن، چنان که باید، سامان می گردد.^۲

۴-۲-۲- اصل صراحت و صداقت

صراحت و راستگوئی و صداقت، از کمالات والای انسانی است و رکنی اساسی در زندگی و مایه برکت و بالندگی است. اگر بر زندگی خانوادگی صراحت و صداقت حاکم باشد، و زن و مرد بدون پرده پوشی مشکلات را با یکدیگر در میان بگذارند و رفتار ابهام آمیز نداشته باشند، به راحتی می توانند با هم گفتگو کنند و کنار بیایند و مسائلشان را حل کنند؛ و اگر زن و مرد بنای زندگی را بر راست زبانی بگذارند، به خوبی می توانند به یکدیگر تکیه کنند و امنیت را باشند و زندگی مشترک را پیش ببرند؛ و این بهترین زمینه برای سلامت این جهان و سعادت آن جهان است. لازم است زن و مرد نسبت به یکدیگر از رفتار دو پهلوی و مشکوک، پنهانکاری و سرپوش گذاری، فریبکاری و نیرنگ، دروغگوئی و نادرستی با تمام وجود بپرهیزند و بدانند که با این ویژگیها و چنین رفتارهایی نمی توانند در قلب

۱ داوود حسینی، روابط سالم در خانواده، قم، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، س ۱۳۸۶، ص ۳۸

۲ مصطفی دلدشاد تهرانی، درسنامه اخلاق خانوادگی، انتشارات دریا، س ۱۳۸۸، ص ۶۱

یکدیگر نفوذ کنند و دوستی را باور کنند و فضایی امن و آرامش بخش برای هم تدارک نمایند. بنابراین باید ساحت خانواده را از این امور پاک نگاه داشت و راه چنین مسائلی را بر خود و فرزندان هموار ساخت. امام صادق (ع) می فرمایند: "فریب نماز و روزه مردم رانخورید، زیرا آدمی گاه چنان به نماز و روزه خو می گیرد که اگر آنها را ترک گوید، احساس ترس میکند، بلکه آنها را به راستگوئی و امانتداری بیازمایید."^۱

۴-۲-۳- اصل سازش و مدارا

مدارا و سازگاری در زندگی خانوادگی به مفهوم نرمش پذیری، عدم سرسختی، و انعطاف پذیری از قواعد مهم و اساسی است که بدون آن زندگی پیوسته در کشاکش و اصطکاک طی خواهد شد. زندگی خانوادگی ملازم مجموعه سازگاریهاست و دو فرد که با دو فرهنگ و دو گونه عادات و سلوک در کنار هم قرار می گیرند لازم است با مدارا و سازگاری مناسب، تغییرات پیش آمده را پذیرا شوند و در برابر خواسته ها و انتظارات معقول و حقوق یکدیگر سر سختی نشان ندهند و پذیرا شوند و هنگام بروز مشکلات با انعطاف های خردمندانه، زندگی را پرآرامش و با نشاط سازند و اجازه ندهند که خشک سری و بی انعطافی زندگی خانوادگی را از سلامتی و همدلی بیرون برد. قرآن می آموزد که اگر مردان از همسران خود رضایت کامل نداشته باشند و به سبب اموری، ناخوشایندی و ناخواهی در آنان پیش آمد، به سوی جدایی میل نکنند و بدرفتاری ننمایند، بلکه مدارا و سازگاری پیش گیرند تا روابط اصلاح شود و برکات خدا شاملشان گردد؛ به ویژه آن که بسیاری از مشکلات و اختلافات، حاصل بد فهمیدن ها و سوءظن های بی دلیل؛ و حبّ و بغض های بی جهت است و قضاوت هایی که در این شرایط صورت می گیرد، غالباً نادرست می باشد، به گونه ای که خوبی ها در نظرشان بدی و بدیها در دیده شان خوبی جلوه می کند و آنچه نجات بخش و راهگشاست مدارا و سازگاری است که در پرتو آن

۱ هادی موحّدی، یک هزار حدیث در یک صد موضوع، تهران، انتشارات ارم، س ۱۳۸۵، ص ۸۴

با گذشت زمان حقایق آشکار می شود و روابط به سوی سلامت پیش می رود.^۱

برای اینکه مدارا و سازگاری به درستی پاس داشته شود لازم است اموری رعایت گردد که

شامل: ۱- رعایت توانایی ها ۲- پوزش خواهی و پوزش پذیری ۳- پرهیز از قهر ۴- پرهیز از حسادت و

حسرت ۵- نفی کینه توزی، می باشد.^۲

۱ قرآن مجید ، نساء ، ۱۹

۲ ۲ مصطفی د دلشاد تهرانی ، درسنامه اخلاق خانوادگی ، انتشارات دریا، س ۱۳۸۸، ص ۷۲

نتیجه گیری

از این تحقیق نتیجه می شود که ازدواج و خانواده در اسلام، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. برای پایداری این امر مهم و حیاتی، وجود تفاهم بین اعضای خانواده از جمله زن و شوهر، بسیار مهم و ضروری است. از این رو پیش از ازدواج، در گزینش همسر باید دقت نمود. شناخت و گزینش همسر قبل از ازدواج، یکی از عوامل ایجاد تفاهم بعد از ازدواج است. از لازمه تفاهم رعایت یک سری قوانین و مقررات رفتاری است که شامل این موارد است: ۱- نفی خودمداری و خودمحوری و اعمال نظرهای یک طرفه ۲- فروتنی دو همسر نسبت به یکدیگر و عدم گردن فرازی ۳- گوش سپاری و اهمیت به سخن و نظر یکدیگر ۴- نفی لجاجت و یک دندگی و پرهیز از ناپذیری سخن و نظر دیگری برای به کرسی نشاندن حرف خود ۵- نفی عیب جوئی و سرزنش. عدم تفاهم عوامل متعددی دارد که از جمله آن می توان به عوامل روان شناختی، فرهنگی و اجتماعی، اقتصادی، جسمانی و دینی، اشاره کرد. در تداوم مهر و عطوفت، اعتقاد به بینش های دینی از جمله اعتقاد به خدا، اعتقاد به رسالت پیامبران و نیز اعتقاد به معاد و همچنین، توجه به توصیه های اخلاقی نظیر صداقت، خوش بینی، قناعت، صبر و سخاوت از جایگاه ویژه ای برخوردار هستند. برای تداوم مهر و تفاهم در زندگی، راهکارهایی وجود دارد که شامل راهکارهای پیشگیرانه و راهکارهای درمانی است. راهکارهای پیشگیرانه خود شامل: توجه به گزینش همسر، آموزش زوجین، و رعایت حدود مرزها در خانواده می شود. راهکارهای درمانی شامل: اصل تکریم و ملایمت و نگه داشتن حرمت یکدیگر و ارج نهادن به یکدیگر، داشتن صداقت و صراحت در بیان حقایق و پرهیز از رفتار ابهام آمیز، سازش و مدارا و نیز حفظ آرامش در هنگام بروز مشکلات و صبر پیشه کردن است.

فهرست منابع و مآخذ

*قرآن کریم

*نهج البلاغه

منابع

۱. هادی موحدی، یک هزار حدیث در یک صد موضوع، انتشارات ارم، ۱۳۸۵.
۲. محمد معین، فرهنگ فارسی، تهران، انتشارات دبیر، ج ۱، ۱۳۸۲.
۳. حسینی دشتی، معارف و معاریف، تهران، مؤسسه فرهنگی آرایه، ج ۱، ۱۳۸۵.
۴. علی اکبر دهخدا، لغت نامه دهخدا، تهران، انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ج ۱، ۱۳۷۷.
۵. عبدالحسین سعیدیان، دایره المعارف، تهران، ج ۵ و ۱۴، س ۱۳۸۴.
۶. محمد رضا سالاری فر، خانواده در نگرش اسلام، قم، اداره نشر و ویرایش پژوهشگاه، ۱۳۸۸.
۷. مصطفی دلشاد تهرانی، درسنامه اخلاق خانوادگی، تهران، انتشارات دریا، ۱۳۸۸.
۸. ابو جعفر بن علی بن حسین بن بابویه قمی، شیخ صدوق، قم، ثواب الاعمال و عقاب الاعمال، منشورات شریف الرضی، ۱۳۶۸.
۹. داوود حسینی، روابط سالم در خانواده، قم، مرکز دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۸۷.
۱۰. حبیب اله طاهری، سیری در مسائل خانواده، تهران، مؤسسه انتشارات امیر کبیر، ۱۳۸۱.